

בעזהש"ת

דברי תורה

מאת כ"ק מרן אדמו"ר שליט"א

דרשת שבת שובה

דרשת כל נדרי

סעודת רעוא דרעוין

פרשת וילך - האזינו

שנת תשס"ט לפ"ק

יוצא לאור ע"י

מכון מעדני מלך וויען

גליון תקל"א

להשיג אצל
מכון מעדני מלך וויען

185 Wilson St.
Brooklyn N.Y. 11211
718.388.1751.#117

דרשת שבת שובה

ויש לומר דהנה צהושענות אנו מבקשים, הושענא שלש שעות, ויש להזין מה הם השלש שעות הללו שאנו מזכירים. וצפשוטו יש לומר, דאיתא בגמרא (עבודה זרה ג:) י"ב שעות הוי היום, שלש שעות ראשונות יושב הקצ"ה ועוסק בתורה, שניות יושב ודן את כל העולם כולו, כיון שרואה העולם כולו מתחייב בדין, עומד מעל כסא הדין, ויושב על כסא רחמים, שלישיית יושב הקצ"ה וזן את כל העולם כולו מקרני ראמים ועד ביצי כנים וכו' ע"ש. ולכן אמר רב יוסף (שם ד:) לא ליצלי אינש צלותא דמוספי בתלת שעי קמייתא דיומא ציומא קמא דראש השנה, דלמא כיון דמפקיד דינא, דלמא מעייני צדייניא ודחפו ליה ע"כ. ומפרש התם, או דסצירא ליה דשלש ראשונות יושב ודן את העולם, או דסצירא ליה דתורה דכתיב ציה אמת, אין הקצ"ה עושה לפנים משורת הדין ע"ש. ולכן על

הנביא אומר, קרא בגרון אל מחשוק, כשופר הרם קולך, והגד לעמי פשעם ולבית יעקב חטאתם (ישעיה נח-ה), ויש לומר דהנה מנהג ישראל תורה הוא לדרוש לעם ה' בשבת שובה, וצפשוטו הטעם כי הימים הללו המה הימים הנצחיים ביותר מכל השנה, דרשו ה' בהמלאו קראוהו בהיות קרוב (שם נה-ו), ואמרו חז"ל (ראש השנה יח.), שהמה הימים שצין ראש השנה ליום הכיפורים, ולצבות ישראל פתוחים אז, להיות הדברים נכנסים אל הלב, על כן עומדים בשער לעורר דצדרי מוסר ותוכחה. אבל אחתי צריך ציאור, למה צחרו את יום השבת דייקא, הלא כל העשרה ימים הללו שוין, שקרוב ה' אז לעמו ישראל, ולא רק ציום השבת קודש. ועוד שהיה מן הראוי לדרוש קודם הכניסה לימים אלו, כדי שיצינו עומק וגודל קדושת הימים אלו, לנצל אותם לעבודה ה'.

נסייתו צמורה קלה ואותה לא נזר, מה יענו קרוצי חומר גושי עפר. ועוד גם זאת הלל' אנו בני אדם, בניו של אדם הראשון, ואם אדם הראשון חטא, הרי הן צעון חוללתי וצחטא יחממני אמי, ומה יכולין עוד לתצוע האדם שתחלת יצירתו הוא צחטא. - והנה אדם הראשון משעה שנזרקה בו נשמה עד ספרת, היה שלש שעות, שביעית נזרקה בו נשמה, צשמיית הכניסו לבן עדן, צתשיעית נלטוה, צעשירית סרחה. ועל זה אנו מעוררים הושענא שלש שעות, הרי גם יציר כפיו של הקצ"ה סרחה אחר שלש שעות שנזרא, ומה יענו אזובי קיר. - וגם משעה שסרחה עד שיצא צדימוס היו שלש שעות, והוא סימן לבניו שגם כן יצאו צדימוס, ולכן הושענא צזכות שלש שעות הללו.

ואבור הכחוצ אחר החטא של אדם הראשון, וישמעו את קול ה' אלקים מתהלך בגן לרוח היום, ויתחבא האדם ואשתו מפני ה' אלקים צחורך עץ הגן (צראשית ג-ג). ויש להצין מהו הכוונה צאמרו ששמעו 'קולי' ה' מתהלך בגן. ונראה לידועים צצרי הרמב"ם (ה' תשובה ג-ד) אף על פי שתקיעת שופר צראש השנה גזירת

השלש שעות הללו שהקצ"ה יושב ודן, או עוסק צחורה, דאז מפקיד דינא, על זה אנו מצקשים הושענא. וכמו כן על השלש שעות שזן ומפרנס, מצקשים אנו ישועה, שיזמין לנו פרנסתינו מידו הרחבה והמלאה צהיתר ולא צאיסור.

וגראדה עוד, דהנה צראש השנה כל צאי עולם עוצרין לפניו כבני מרון. וכתב צר"ן (ראש השנה טו). דסמך לזה למה אדם נידון צראש השנה דייקא, דאיתא צפסיקתא, צראש השנה נצרא אדם הראשון, שעה ראשונה עלה צמתשצה וכו', צשביעית זרק בו נשמה, צשמיית הכניסו לבן עדן, צתשיעית נלטוה, צעשירית סרחה, צאחת עשרה נידון, צשחים עשרה יצא צדימוס. אמר לו הקצ"ה זה סימן לבניך כשם שעמדת לפני צדין ציוס זה ויצאת צדימוס, כך עתידין בניך להיות עומדין לפני צדין זה ויוצאין צדימוס, אימתי צחדש השביעי צאחד לחדש ע"כ.

והנה חטא אדם הראשון הוא מליצה גדולה על כל חטאי האדם, אם יציר כפיו של הקצ"ה, הן ראש עפרות חצל אשר ראשון נזר, לא היה יכול לעמוד צפיתויי היצר ונכשל,

שתקע ה' אז ציומא דראש השנה, וזה הכניס זהם הרהורי תשובה להתעורר משינתם, ויתחזק האדם ואשתו מפני ה' אלקים בתוך עץ הגן, מפני גדל הבושה של החטא, לא מנאו מנוח לנפשם, אלקי צושתי ונכלמתי להרים פני אליך. - ויקרא ה' אלקים אל האדם ויאמר לו איכה (ג-ט), תחזון איכה אתה עומד, מרום המעלות, יושב ומיסב בגן עדן, ומלאכי השרת זולין לו צשר (סנהדרין נט:), מה נעשה עמך, תחת להסתובב צעדן ה' ליהנות מזיו השכינה, תעשה עוצד אדמה, וצויעת אפיך תאכל לחם, לא נשאר עוד צעולם טוב אמיתי, הכל מעורב טוב צרע, קודם החטא היה תפוח עקבו מכהה גלגל חמה (זוה"ק ח"א קמז:), והיה קומתו מן הארץ עד לרקיע, כיון שסרת, הניח הקצ"ה ידיו עליו ומיעטו (חגיגה יב:), תחזון צעמך איכה.

ואמר הכתוב, וישמעו את קול ה' מתהלך בגן לרוח היום, וצרש"י לאותו רוח שהשמש צא משם, וזו היא מערבית, שלפנות ערב חמה צמערב ע"כ. ואולי יש לומר דפירושו על רוח מזרחית שמשם יוצא השמש, ממזרח שמש עד מצואו. והענין הוא,

הכתוב, רמז יש צו, כלומר עורו ישינים משינתכם ונרדמים הקילו מתרדמתכם וחפשו צמעשיכם וחזרו בתשובה וחזרו צוראכם, אלו השוכחים את האמת צהצלי הזמן, ושוגים כל שנתם צהצל וריק, אשר לא יועיל ולא יניל, הציטו לנפשותיכם והטיצו דרכיכם וכו' ע"ש. הרי לנו שקול השופר מעורר את האדם להקיץ מתרדמתו, לזעזע אותו ממנצו, לעשות חשבון לנפשו. - והנה חטאו של אדם הראשון הלא היתה צראש השנה, והקצ"ה הרי שומר תורתו (ירושלמי ראש השנה א-ג), ותוקע גם כן שופר צראש השנה, וקול השופר הזה שמע אז אדם וחיה, והתחיל לפעפע זהם התעוררות של תשובה, עורו ישינים משינתכם, מה עשיתם, החרצתם את עולמו של הקצ"ה תיכף צתחלתו, נתערבב הכל טוב צרע, הכנסתם פגם צכל צאי עולם עד סוף כל הדורות, הציטו לנפשותיכם והטיצו דרכיכם ומעלליכם. ומגודל הבושה לא מנאו מקום להסתובב בגן, והחציאו עצמם צסתר המדריגה.

וזדו שאמר הכתוב, וישמעו את קול ה' אלקים מתהלך בגן לרוח היום, הם שמעו את קול השופר

ואומר עורו ישנים משינתכם, ושאל אותו איכה, איה אחת בעולמך, הן עזרו הרצה שנים מימי חיך, תעשה לעצמך חשבון היכן אחת עומד, מה פעלת ומה עשית, עוד מעט תחזיר נשמתך, ותטרך ליתן חשבון על כל מעשיך, מה לך נרדס קום קרא לאלקיך. - וקול זה מעורר גם הגרוע שבישראל, כל אחד שומע בקרבו קול הקורא לו ושאל אותו איכה, איה אחת בעולם. אלא לפעמים אינו עושה רושם בפועל, כמו הישן שמקיץ אותו, והוא ער לרגע, ושוז הופך עצמו לנד השני וישן ויחלוש שנית, אבל קול ה' הוא נחמ, וגם כאשר אני ישנה לצי ער, וקול דודי דופק פתחי לי וגו' (שיר ה-ב), בתוך תוכו של לבו נעשה התעוררות מקול ה' הקורא אליו.

וּלְבָבְךָ ציוס השצת שלחחריו, יומא דנשמתיך, אחר שנשמת ישראל שמע הקול שלמעלה, עורו ישנים משינתכם, ולצו ער כבר, אז הזמן מסוגל לעורר את ישראל להחזיק בהתעוררות זו, ולקבל על עצמו החלטות בפועל איך יתנהג בימיו הנשארים לו בעולם. כי לומר תוכחה למי שישן ונרדס אין צוה שום תועלת,

כי קול ה' המעורר צא לחזק את האדם, שגם אם החטיא המטרה בחייו, ועבר על דברי ה', עדיין לא מאחר, כי יש דרך בחזרה, ידו של הקצ"ה פתוחה לקבל שצים. ועוד קודם שנצרא העולם צרא כח התשובה, (פסחים נד.), ודרשוהו מקרא (תהלים 5-3) צטרס הרים ילדו וגו', תשז אנוש עד דכא ותאמר שצו צני אדם. ומצואר צפיוטי הסליחות (ליום זום גדליה), שהיה סדור אז לפני הקצ"ה, על הדרום גן רטובים, ערוך על הצפון תופת שלהבים, פני המזרח ירושלים, ובתוכה מקדש אל-וכו', שמה בתוך לפני מאזין מאשנבים, ליווי תשובה ארך לנדוים וכואצים ע"כ. אם כן צרות מזרח היה מסודר לפניו ית"ש כח התשובה. וישמעו את קול ה' מתהלך צגן לרוח היום, שקול ה' הלך לעוררו ולעודדו, תסתכל על רוח היום, מה שמסודר לפני על רוח מזרח, גדל כח התשובה, שצידך עדיין לתקן הכל, בתשובה נכונה תוכל להעלות הכל, עד שיכולים להפוך גם הזדונות לזכות.

וּבְבוֹ כן הוא צכל ראש השנה, הקצ"ה משמיע קול שופר, מאן דנפח מתוכיה נפת, ומכריז

דרכו, ולהקדישו לתורה ולתפלה, להודות ולשבח את זוראו, ועל כולם שורש האמונה הטמונה ביום שבת, כי יש צעל להצירה, כי ששת ימים עשה ה' את השמים ואת הארץ וציוס השביעי שבת וינפש. יום שמעלה את כל בני ציתו למעלה מן הארציות של כל ימי השבוע, כאשר יושב וסועד עמהם בשלחן אשר לפני ה' בשירות ותשבחות, באמירת דברי תורה, וסיפורי נדיקים. ובעיקר התפלות בשבת קודש, להתפלל מלה במלה כמונה מעות זכוונה נכונה, ובשמיעת דברי תורה ומוסר בסעודת רעוא דרעוין, קודם כניסתו שוב לימי החול. - טעמו וראו כי טוב ה', יטעום כמה שבתות המקודשות אללו לעבודת ה', אין ספק שירגיש שינוי בכל מהותו ומהות ציתו, ויהיה אללו ימות החול צין שבת לשבת כקדושת חול המועד.

בוציננו צקין אחר שחטא והרג את אחיו הבל, אמר לפני ה', גדול עוני מנשוא, הן גרשת אותי היום מעל פני האדמה ומפניך אסתר, והייתי נע וגד בארץ, והיה כל מונאי יהרגני. ויאמר לו ה' וגו', שבעתים יקם, וישם ה' לקין אות לצלתי הכות

יש יושב בטל כישן דמי, צא לצית המדרש להתפלל ושומע מוסר ותוכחה, ויושב כאצן דומם, ואין הדברים נכנסים לאזניו כלל, כאילו מדברים אל הכותל. אבל אחר ראש השנה, כאשר קול ה' הקיאו מתרדמתו, ולבו כבר ער, אז הזמן גרמא שיכולו הדברים להכנס באזניו ולשמעם. וזהו שאמר ה' להנביא, קרא בגרון אל תחשוך, לא תמנע עצמך מלומר תוכחה, צחשצך שהדברים בלאו הכי לא יעשו רושם עליהם, כשופר הרם קולך (צכ"ף זמנית), כאשר באים הימים שמשמיעין קול שופר, ואז מתעורר כל אחד, עורו ישינים משינתכם, וגם כאשר צחיצוניות הוא ישן, הרי זה אני ישנה ולצי ער, אז הרם קולך והגד לעמי פשעם ולצית יעקב חטאתם.

ובי שנפשו חשקה צה', ורואה להתדבק באלקים חיים, ולא להשטף במים הזדוניים של הצלי העולם הזה, אשר הוא מסובך צהם השכם והערב, ומתיכן ירק זה חי, אשר גם כאשר אני ישנה יהיה לבו ער. התרופה לזה הוא, להפריש את יום השבת קודש לטובת נשמתו, יומא דנשמתין, שיהיה אללו יום השבת יום שמוקדש לעבודת קונו, ולהתצוננות על

ויש לומר דזהו גם כן מה שאמר לו ה', שצעתים יקם קין, על ידי כח השביעיות, השצ"ק שהוא יום השביעי בשבוע, על ידו יהיה לך תקומה. - וזהו שאמר דוד המלך, ימים יוצרו ולו אחד בהם (מהלים קלט-טו), וצרש"י הראהו ימים העמידים להצטרפות, ולחלקו צירר אחד את יום השבת ע"כ. והכוונה 'ימים יוצרו', מהימים החומריים יוכל לעשות מהם ימים של נורה, והענה לזה הוא, 'ולו אחד בהם', יצטרף לחלקו יום אחד, הוא יום השבת קודם להקדישו לה', ואז ישתנו אצלו גם ימי החול, ויקבלו נורה.

ובזה נראה לצאר מה שאמר דוד המלך, אם תחנה עלי מחנה לא יירא לצי, אם תקום עלי מלחמה בזאת אני בטוח, אחת שאלתי מאת ה' אותה אבקש, שצתי בצית ה' כל ימי חיי, לחזות בנועם ה' ולצקר בהיכלו (מהלים כו-ג). והיינו שגם אם יקום עליו היצר הרע מלחמה, אני בטוח שאוכל להתגבר עליו. והוא משום כי אחת שאלתי תמיד מאת ה', שצתי בצית ה', השבת שלי תהא קביעתו בצית ה', שיהיה אצלי ליומא דנשמתי, לנצל כל היום כולו רק לעבודת ה', וזהו אצוה לחזות בנועם ה', הנעימות

אותו כל מוצאו (בראשית ד-ג). ופירש הרה"ק רבי מרדכי מלעכוויטש זצ"ל, שטען קין לפני ה', התולאות מהעון שלי הם גדולים כל כך עד שאי אפשר לאדם נשוא אותם, דכיון שגרשת אותי ומפניך אסתר מחמת חטאי, ונסתלקו ממני כל המדריגות וכל ההשגות, ואין לי הארת הדעת, עד כי 'הייתי נע ונד צורך', טרוד ומבולבל בענייני ארציות וחומריות, אם כן 'והיה כל מוצאי יהרגני', כל תאוה שתפגע בי תכלה ותעקור אותי לגמרי מן השורש, ויהרגו את נפשי מבלי שתהיה לי תקומה. 'וישם ה' לקין אות', ואיתא במדרש (תנחומא י) שבת נעל צפניו כמו שנאמר (שמות לא-י) ציני וצין ישראל את היא לעולם ע"כ. הקצ"ה נתן לו את השבת אשר זה ישוה למדריגותיו וינצל מן היצר הרע ע"כ (הוצא בתורת אבות ש).

ודיינו שהקצ"ה השיבו, הן אמת כי כל ימי השבוע יתכן שתהיה נע ונד בארציות, וכל הרהור רע יוכל לפגוע צד ולהרגך, אצל אם תקח לך את השבת לחלקך, לא יעבור עליך שבע ימים בארציות, ובכל יום השביעי יהא לך יומא דנשמתי, אז לא תפול למטה, השצ"ק יחזור אותך למדריגתך.

תשובה ונחפשרתי. התחיל אדם הראשון מטפח על פניו ואמר, כך היא כחה של תשובה, ואני לא הייתי יודע, מיד עמד אדם הראשון ואמר (תהלים 35-6) מזמור שיר ליום השבת וגו' ע"כ. והיינו שכאשר שמע אדם הראשון מקין, וישם ה' לקין אות, שנתן לו מתנה טובה מצית גנזיו ושבת שמה, שהמקבל על עצמו את יום השבת קודש להקדישו לשם ה', אז כל מוצאו לא יהרגנו, שיתן לו כח ועוז על כל ימי השבוע להתגבר נגד יצרו, וגם אם יכשל בחטא יוכל לתקנו בכח קדושת השבת, מיד נתן הודאה לה', מזמור שיר ליום השבת טוב להודות לה'.

ואיתא בגמרא (שבת נו:) אמר רב אין לך גדול בצעלי תשובה יותר מיאשיהו בדורו ואחד בדורנו וכו', א"ר יוסף ועוד אחד בדורנו, ומנו עוקבן בר נחמיה ריש גלותא, והיינו נתן לויתא ע"כ. וכתבו החוס' שם דרבינו חס אומר דאמריין במדרש שהיה נר דלוק על ראשו ע"כ. ובגמרא (סנהדרין לא:) שלחו ליה למר עוקבא לדזיו ליה כבר בתיה שלם. ופירש רש"י כמשה שהוא בן בתיה, למי שמקריין עור פניו כמשה רבינו

שיש צעזעודת ה', שיהא יפה לי שעה אחת בתשובה ומעשים טובים מכל חיי עולם הזה ועולם הבא יחד.

ואמר הכתוב אחר זה, ויאל קין מלפני ה' וישצ בצרף נוד קדמת עדן (ד-טו). והיינו שהתיישב עצמו ברוח מזרחית של העדן, וברש"י שמצינו שרוח מזרחית קולטת בכל מקום את הרווחים שנאמר (דברים ד-מא) אז יצדיל משה וגו' מזרחה שמש (צ"ר כא-ט) ע"כ. ויש לומר דהרי אמרו חז"ל (פסחים נד.) שצעה דברים נצראו קודם שנצרא העולם, ואלו הן תורה ותשובה וגן עדן וכו' ע"ש. אם כן תשובה נצרא קודם שנצרא הגן עדן. והתשובה היתה עומדת לפני ה' כנגדו לרוח מזרח. וכאשר הודיע ה' לקין, אם תיטיב שאת, ויש לו דרך חזרה לשוב אל ה', וישצ בצרף נוד קדמת עדן, קבע עצמו בתשובה שהיא נצראת קודם להעדן, ועומדת לפני ה' שם מזרחה שמש.

ואיתא במדרש (צ"ר כג-ג) ויאל קין, יאל שמת, היך מה דאת אמר, והנה הוא יואל לקראתך (שמות ד-ד). פגע בו אדם הראשון, אמר לו מה נעשה בדיןך, אמר לו עשיתי

אורייתא, כלהו רשימין צאנפייהו וכו' ע"ש. וכאשר חטא קין היה החטא רשום על פניו, ושזו כאשר נתפטר עם ה' נסתלק הרושם ההוא, ובתשובתו העלה על פניו אור הצא מכח התשובה. ואיתא במדרש (במדכ"ר ז-ט) צרא הקצ"ה ארבע רוחות לעולם, מזרח מערב צפון ודרום, מזרח משם האור יוצא לעולם וכו' ע"ש. ולכן אחר החטא התיישב עמנו במזרח, קדמת העדן, שיכול לתקן החטא ולהעלות אור פניו, דוגמת צעלי תשובה שאור זורח על ראשם.

וְלִבְּךָ כִּי יֵצֵא אֶת פְּנֵי ה', ופגע צו אדם הראשון, ראה על פניו שינוי גדול, שאחר החטא היה רשום על מצחו חטא של שפיכת דמים, וכעת אור זורח על פניו, אמר לו מה נעשה צדיקך. והשיבו עשיתי תשובה ונתפשרתי, התחיל אדם הראשון 'מטפח על פניו', מה יהיה עם הפנים שלי, הלא גם אנכי חטאתי בחטא עץ הדעת, הלא אני רואה שיכולים לשנות רושם החטא שגרשם עליה לאור גדול, מיד עמד ואמר מזמור שיר ליום השבת. כי זהו כח התשובה של שבת, ש'צת צ'ו ת'שוב, ויצרך אלקים את יום השביעי (בראשית

וכו'. לדזיו ליה, על שם שהיה חכם, וכתיב (קהלת ח-א) חכמת אדם תאיר פניו. ומנאנתי בצפפר אגדה שהיה מר עוקצא בעל תשובה, ונתן עיניו צאשה אחת, ועלה לבו טינא ונפל בחולי, ואשת איש היתה, לימים הוצרכה ללוות ממנו, ומתוך דוחקה נתרצית לו, וכבש יצרו ופטרה לשלום, ונתרפא, וכשהיה יוצא לשוק היה נר דלוק צראשו מן השמים, ועל שם כך קרי ליה רבי נתן צוציתא, הכא נמי להכי כתבו ליה הכי, על שם האור שהיה זורח עליו ע"כ. הרי לנו גדול מעלת הצעל תשובה שזוכה לנר דלוק על ראשו, ועד כמה יוכל החוטא לזכות בתשובה, כי מר עוקצא היה משוקע בתאותו עד שנחלה ממנו, ובסופו נתעלה עד שנעשה מתקיפי קדמאי, מהאמוראים הקדושים, וריש גלותא, שהקטן שבהם היה יכול להחיות מתים, ותורתו מתצדדין צבי מדרשא צפומייהו דרבנן כל היום. (ועיין שמן ראש לשבת שובה שי"ח).

והנה ידוע דכל חטא שהאדם עושה נשאר רושם ממנו על פניו, ועל דרך שנאמר (יחזקאל לז-כז) ותהי עונותם על עצמותם, וכדאיתא צוהר הק' (ח"ג לו:) אינון לעצרי על פתגמי

כבר דיברנו הרבה מהאינטערנעט שמועה חורבנות ושמות זכל צית שנמלא צו, כלי שורש פורה ראש ולענה, שיש צה כל תועבות שזכל העולם כולו, ואסרוה כל גדולי ישראל שאין להחזיקו צצית. ויש לעמוד על זה צמסירת נפש, ולוותר על כל הנוחיות שצו, כי סופו של כלי זה יחריצ אותו, וישחית זרעו אחריו, ואין ספק כי יוצמח מזה השפעה על ציתו עד רדת שחת, אם לא על כולם אז על מקצתם, אם לא צניו אז יופגע צנכדיו. וגם אם לא יהא ניכר צחינויותו, לצו מלא תועבה.

וגם מי שצריך לו זאת צצית מסחרו, אין שום היתר צעולם להחזיק כלי תועבה צלי פילטער, כי אין ספק צעולם שלא יכשל צו לא פעם ולא פעמיים. אנו חלושים מאד צכוחותינו להצצר גם נגד דצר קל, וכל שכן צמה שנפשו של אדם מחמדתן. - ומי שיש צצית מסחרו עוד אצרכים וצחולות שעוצדים אללו, הוא חוטא ומחטיא את הרצים, ועצור צלע כסף או קצת אי נוחיות הוא משרש ועוקר מהם את מה שעמלו עליהם אצותיהם כל ימיהם, אשר אין אכזריות גדולה יותר מו. - האצות אין להם צרירה,

צא, צרכו צאור פנים, אינו דומה אור פניו של אדם צצצת לאור פניו צימות החול (צ"ר יא-צ).

ובכו שיש להקדיש יום שלם, יום שצת קודש, פעם אחת לשצוע, כן צכל יום יש להקדיש שעה לתפלה ושעה לתורה לכל הפחות. והתפלה צריכה להיות עצודת הלצ, לכיון צתפלתו פירוש המלות צכוונה נכונה, ולצקש על צורכיו מאת קונו, ולהעמיק מחשצתו צאמונת אלקי עולם, שהכל מושגח מידו, והוא הוא הין ומפרנס מקרני ראמים עד ציצי כנים, וכל הצלחתו צמסחרו הוא רק מה שיגזור עליו קונו, ועליו אין להוסיף, וממנו לא יחסר. ואז כאשר יוצא מציתו, כל סדר יומו שונה, הוא נושא ונותן צאמונה, כי מכיר שהכל צא מאתו ית"ש, ומה שפסקו לו מן השמים יגיע לו גם צהיתר ולא צאיסור, והוא רגוע צמנוחת הנפש, שאין אדם נוגע צמוכן לצצירו, ושום אדם לא יוכל להחסיר לו מה שמוזמן לו מן השמים. - וכאשר תפלתו כהוגן, הוא מדצק עצמו אז צה, ומאיר עליו כח התפלה צמשך כל היום, להיות שמור מנסינות הזמן, ומצטל רצונו ותאותו לה, לקיים את כל דצרי התורה הזאת.

מישראל, אם יודע מי ששולח לו זאת, יש לעוררו ולהוכיחו שלא מתאים לאצרך לעשות כן, ולהכשיל הרצים בדברים שפלים וכיוצא בהם. - וזני תורה שצריכין להיות כל ראשם דזוק צתורה, ולהיות לדוגמא לאחרים בכל מעשיהם, יש להם למונע מזה ציתר שאת. - ועכ"פ צשעת התפלה לא להסתכל צו, או לשלוח דברים עליה, וכדי צזיון וקצף להתעסק צזה צעומדו לפני המלך לצקש על צורכי נפשו.

הבתוב אומר, תקעו צחדש שופר צכסה ליום חגנו כי חוק לישראל הוא משפט לאלקי יעקב (מהלים פא-ד), הקצ"ה קצע את יום הדין של האדם צראשית השנה ציום ראש השנה. ומשמע מהכתוב שיש ענין מיוחד ושילוב צמה שהוא יום 'כסה', ציומא דסיהרא מתכסת. [ובזוהר הק' (ח"ג רעה.) כתב צטעמו, ואמאי מתכסת, צגין דכד מטי ראש השנה, ייתי ס"מ למצבע דינא לצנוי קמי קודשא צריך הוא, והוא יימא ליה דייתי סהדין, והוא ייתי לשמשא עמיה, אזל למיתי סיהרא, והיא מתכסת ע"ש].

ואיתא צמדדש (ד"ר צ-ד, וצילקוט מהלים תחלא) רצי פנחס ורצי

אי אפשר להם להחזיקם צצית, כי הצטלה מציתה לידי שיעמום, וצריכין גם לפרנסה, ולמה יכזה הזיק של יראת ה' שצצצם. - וצאמת מוטל גם על האצות לדקדק על מקומות העצודה צצניהם נמצאים שם, שלא יהיה שם אינטערנעט צלי פילטער.

ולאחרונה נמצאים כצר סעלפון עם האינטערנעט, שנושא אותה עמו צכיסו צכל מקום וצכל זמן, ואם אין לה פילטער, מה יעשה הצן שלא יחטא, הלא יודע כמה ירידות יש להאדם מידי יום ציומו. - וככה עם כלי שמלא כל תועבה הוא צא לצית המדרש להתפלל ולצקש מקונו על צורכיו, הלא נאמר ולא יראה צך ערות דבר ושצ מאחריך, דומה לו אז כמי שאין לו אלו-ה, ולמי הוא מתפלל, ואין להשתמש צהם צלי פילטער.

הבעקבט מעסעדוש עושה חורצנות רבות, וגם צלי יודעים כשאינו רונה לצחור צרע, מכשילים אותו צעל כרחו, ושולחים אחד לחצירו דברים שאסור לשומעם ולראות ולשחוק בהם. וצתחלה כואצ לצו ומצטער על מה שנשלת, ושוצ עבר ושנה ונעשה לו כהיתר, ותחלתו צאונס וסופו צרנון. - יש מצות תוכחה על כל אחד

אני את דצריך [לעבר את החדש].
 שלח לו רצן גמליאל, גוזרי עליך
 שתבא אללי במקלך וצמעותיך ציוס
 הכיפורים שחל להיות צחצצוק. הלך
 ומלאו רבי עקיבא מיצר [רבי יהושע
 מיצר על שהנשיא גזר עליו לחלל יוס
 הכיפורים]. אמר לו רבי מפני מה
 אתה מיצר. אמר לו עקיבא ראוי לו
 שיפול למטה י"ב חדש ואל יגזר עליו
 גזירה זו. אמר לו רבי תרשיני לומר
 לפניך דבר אחד שלמדתי, אמר לו
 אמור. אמר לו יש לי ללמוד שכל מה
 שעשה רצן גמליאל עשו, שנאמר
 (ויקרא כג-ד) אלה מועדי ה' אשר
 תקראו אתם צמועם, הרי הוא אומר
 אתם אתם אתם, אתם אפילו שוגגין
 [מאליהן כצצורין שהוא ראוי להתעבר
 וטועין], אתם אפילו מזידין, אתם
 אפילו מוטעין [על ידי עדי שקר].

אמר לו עקיבא נחמתי נחמתי. נטל
 מקלו ומעותי צידו והלך ליצנה אלל
 רצן גמליאל ציוס שחל יוס הכיפורים
 להיות צחצצוק, עמד רצן גמליאל
 ונשקו על ראשו וכו', אשרי הדור
 שהגדולים נשמעים לקטנים, מתוך
 שהגדולים נשמעים לקטנים, נושאין
 קטנים קל וחומר צעצמן ע"כ. ויש
 לדקדק על כפל הלשון נחמתי
 נחמתי. וצמהרש"א כתב, כפל דצרי,

חלקיה צסם רבי סימון, מתכנסין
 מלאכי השרת אלל הקדוש צרוך הוא
 ואומרים אימתי ראש השנה, והוא
 אומר ולי אתם שואלים, אני ואתם
 נשאל צית דין של מטה. ואסמכוה
 אקרא (מהלים פא-ד) תקעו צחודש
 שופר צכסה, שהוא מכוסה למעלה ויש
 לשאל לצית דין של מטה ע"ש. והוא
 פליאה למה שואלים מלאכי השרת רק
 על ראש השנה. ואם כבר שאלו, למה
 לא משיצין להם כראוי, הלא הקצ"ה
 מו"יא חמה ממקומה ולצנה ממכון
 צצתה, וידוע הרגע שתחדש הלצנה,
 ומתי יצאו העדים לצית דין ותתקדש
 החודש. ומהו התועלת של הטירחא
 כציקול הקצ"ה עם המלאכים לירד
 למטה לשאל, הלא סוף כל סוף
 יודיעו להם מתי הוא ראש השנה.

וי"ש לומר דאיתא צמשנה (ראש השנה
 כה). מעשה שצאו שנים ואמרו
 ראינוהו צזמנו [ציוס שלשים], וצליל
 עיצורו לא נראה [שהיו מצפים צית
 דין והעם שתהא מגולה ויראה,
 מאחר שהעדים ראוי ציוס, ולא נראה
 להם], וקיבלן רצן גמליאל. ואמר רבי
 דוסא צן הרבינס עדי שקר הן, היאך
 מעידים על אשה שילדה ולמחר כריסה
 צין שיניה. אמר לו רבי יהושע רואה

נחמתי על מה שאני צריך לחלל יום הכיפורים, כי אחס אפילו שוגגין, ועוד גם זאת נחמתי, לעורר בדרשה זו מליצת זכות של רחמים על כנסת ישראל.

ועל זה אנו אומרים (בפייט לראש השנה) היום יעמיד במשפט כל יצורי עולמים, אם כזנים אם כעבדים, אם כזנים רחמנו כרחם אב על זנים, והיינו שאם אנו עושין רצונו של מקום ומתנהגין כזנים, הרי בודאי יש לנו לרחם עלינו כרחם אב על זנים. אבל אם כעבדים, שאנו מתנהגין במעשינו רק כעבדים, ואנו שוגגין ומזידין ומוטעין, גם כן עינינו לך תלויות עד שתחנונו, ותוציא 'כאור' משפטינו, כמו שאנו רואים אלל אור הלצנה, שדרשו אתם אפילו מזידין ומוטעין, כן יוציא לאור משפטינו, כי זנים אתם לה' אלקיכם בכל אופן, ויש לנו לרחם עלינו כרחם אב על זנים. - ולכן נקבע יומא דדינא בראש השנה בראש חדש, שנקבע על ידי בית דין של מטה, ודרשינן אתם אפילו מוטעין ומזידין, וזוה יתעורר סניגורין וכות על עם ישראל, זנים אתם לה' אלקיכם.

ודהגה המלאכים שואלים אימתי ראש השנה, והקב"ה לא משיב להם

ואפשר שנתכוון נחמתי עלי דאתם אפילו מזידין, ונחמתי על רצן גמליאל גופיה דאתם אפילו מוטעים ע"כ.

וייש לומר עוד, דאתחא בשם הרה"ק בעל עבודת ישראל מקאזניטן ז"ע, ומטו לה גם משמיה דהרה"ק בעל קדושת לוי ז"ע (הוצא בפרדס יוסף פ' אמור אות סה), דיש ללמוד קל וחומר, מה כאן שנאמר אתם בחולם, דורשים בכל זאת את הכתוב כאילו נאמר אתם צפתת, וילפינן מזה אפילו שוגגין מוטעין ומזידין, הרי על אחת כמה וכמה צפסוק זנים אתם לה' אלקיכם (דזרים יד-ה), שנאמר זו צפירוש אתם, ודאי שהכוונה היא אתם אפילו שוגגים מוטעין ומזידין, בכל זאת זנים אתם לה' אלקיכם, וצאיזה דרגא זני ישראל מנאחים, עדיין המה זנים לה' ודפתח"ח.

ואם כן מדרשה זו שדרש רבי עקיבא לבגי קידוש החודש, אתם אפילו שוגגין ומזידין, מתעורר חוט של חסד על ישראל, שיתנהג עמהם ה' כרחם אב על זנים, שגם כאשר הבן אינו כראוי, הוא מוציא עליו מעותיו לזונו ולפרנסו ולרפאותו. ולכן אמר רבי יהושע בכפילא, נחמתי נחמתי, והיינו

חגנו, כי צוה מכוסה מלינה שתהא יום זה ליום חגנו, שנאלץ צדימוס ציוס הדין, להתנהג עמנו כרחס אז על צניס. ואיך יתעורר מדה זו, ועל זה אמר 'כי חוק לישראל הוא', שיש חוק צלתי מוצן שקציעת החדש הוא לישראל, הם מקדשים את החדש כרצונם, ואפילו מוידין יכולים לשנות, והוא פלא שהרי אין זה יום החדש האמיתי כפי שקצב ה'. אבל צוה יש 'משפט לאלקי יעקב', שידון אותנו כצניס, צניס אתם לה' אלקיכם אפילו מוידין.

והנה רצן גמליאל נשק לרצי יהושע על ראשו, ואמר אשרי הדור שהגדולים נשמעים להקטנים, שמחוך כך נושאים קטנים קל וחומר צענמס ע"ש. ויש צוה מוסר השכל, בכל מקום ובכל ציבור ישנם אנשים חשובים, זקנים צשנים, או זקנים שקנו חכמה, אשר הציבור נושאים עין על מעשיהם, ובשעה שהם מראים הכנעה להקטנים הממונים על הציבור, הרי יש להם זכות הרצים שגורמים להקטנים לישא קל וחומר צענמן. וכמו שפירשו האזינו השמים ואדברה ותשמע הארץ אמרי פי (דברים לב-א), כאשר צני אדם השמיימים מטיס אזנס

זמנו, אף על פי שידוע לו מתי תהיה חידוש הלצנה, כי צוה עדיין לא נקצע החדש, כי יתכן שצית דין צצחירתם ישנו את הזמן, וגם אם צמויד יאמרו על יום שנתחדש הלצנה שאינו ראש חדש, או לא ראו חידוש הלצנה ויאמרו שהוא ראש חדש, הקצ"ה מצייט להם, וקידוש החדש תלויה צידם. וצהיות שהקצ"ה לא משנה צחירת האדם, אי אפשר לה' להשיצ להמלאכים מתי תהיה ראש השנה. והקצ"ה אומר להם, ולי אתם שואלים, אני 'אתם' נשאל צית דין של מטה, הרי כתיב צקידוש החדש אתם, אפילו מוידין, ואי אפשר לי להשיצ לכם, שזה תלוי צצחירתם של צית דין. - והמלאכים שואלים מתי ראש השנה, כדי שיוכלו לקדר עצמם ליום הדין, מקטריגים וסניגורים, והקצ"ה משיצ להם אני ואתם נשאל צית דין של מטה, ומזה עצמו יתצרך להם, דכמו כן צניס 'אתם' לה' אלקיכם, אפילו שוגין ומוטעין ומוידין אנו צניס למקום, ואין לקטרג לאצ על צניו, וכרחס אז על צניס ירחם ה' עלינו.

וזהו כוונת הכתוב, 'תקעו צחדש שופר', ראש השנה נקצע ציוס התחלת החדש דייקא, 'צכסא ליום

לבוא לשמוע דברי משה, אז ותשמע
 הארץ אמרי פי, נושאין בני אדם
 הארציים קל וחומר לבוא לשמוע,
 וזכות הרצים צידי השמים ששמעו.
 וממילא מתעלה כל הדור כולו, והוא
 אושרו של הדור כאשר הגדולים
 נשמעים אל הקטנים.

ובאתערותא דלתתא איתער עוצדא
 דלעילא, וגורמים שגם
 למעלה הגדולים נשמעים להקטנים,

כאשר מלמטה מנהיגי ישראל עומדים
 לבקש רחמים על ישראל, דצריהם
 נשמעים למעלה. וכמו כן כל אדם
 שמטה אזנו להקטן ממנו, מן השמים
 ישמעו שועת עניים הקטנים והשפלים.
 - כה יתן ה' שיקבל ה' שועתינו,
 וישמע נַעֲקֻתֵינו, ויחיש לנו עת פדיון,
 להצריך בשנת אורה ושפע, צצני חיי
 ומזוני רויחי, למלא משאלות לצצנו
 לטובה, ושנת גאולה וישועה בקיצוץ
 נדחי ישראל צציאת צן דוד צצ"א.

בסעודת שלישיית פרישת וילך (שבת שובה)

דרבנן ע"כ. ויש בזה מוסר השכל להמוכיחים חצריהם, ורוצים להשפיע עליהם לדבק עצמם בתורת ה' ומנותיה, שמתחלה אין לבקש ולדרוש רק מעט כפי מה שיוכל לסבול, וזה ימשיכו אותם אחר כך גם להלאה, כי אם יבקש ממנו תיכף דברים קשים אשר אי אפשר לו לעמוד בהם, לא יקבל ממנו כלום.

וזו היה דרכו של הלל, שאמרו עליו (אבות א-יב) אוהב את הבריות ומקרבן לתורה, שקיפרו חז"ל (שבת לא). מעשה צנכרי אחד שבא לפני שמאי, אמר לו כמה תורות יש לכם, אמר לו שתיים תורה שבכתב ותורה שבעל פה. אמר לו שבכתב אני מאמינך ושב על פה אני מאמינך, גיירני על מנת שתלמדני תורה שבכתב, גער צו והוילאו צנויפה, בא לפני הלל גייריה [וסמן על חכמתו שקופו שירגילנו לקבל עליו]. ושוב מעשה צנכריים אחד שהיה עובר אחורי בית הכנסת ושמע קול סופר שהיה אומר (שמות כח-ד) ואלה הבגדים אשר יעשו חושן ואפוד. אמר

שובה ישראל עד ה' אלקיך כי כשלת צעוקך, קחו עמכם דברים ושובו אל ה' (הושע יד-ב). ונריך ציבור ככל הלשון, ומרי תיובתא למה. גם מתחלה אמר שובה ישראל 'עד ה', ושוב אמר 'אל' ה'. ונראה דהנה כבר דיברנו היום (גדרשת שנת שובה) כמה שקיפרו חז"ל (ראש השנה כה). צמעשה שבאו שנים ואמרו ראינוהו צומנו [ציום שלשים], וצליל עיבורו לא נראה, וקיבלין רבן גמליאל. ואמר רבי דוסא בן הרכינס עדי שקר הן וכו'. אמר לו רבי יהושע רואה אני את דבריך [לעבר את החדש]. שלח לו רבן גמליאל, גזורני עליך שתבוא אללי צמקלך וצמעותיך ציום הכיפורים שחל להיות צמשצונך וכו' ע"ש. ויש להבין למה גזר עליו לבוא צמקלו ומעותיו, שיעבור על איסור דרבנן ציום הכיפורים לפי חשבונו, ולמה לא גזר עליו שיאכל או שיעשה מלאכה. וראיתי באמרי אמת (ליקוטים נה). דיש לומר שרצה לקרבו ולהמשיכו אליו כדי שיצטל דעתו, ואם היה גזר עליו לעבור איסור דאורייתא, אולי לא היה שומע צקולו, לכן התחיל צאיסור

הללו למי. אמרו לו לכהן גדול. אמר
 אותו עכו"ם בעצמו אלך ואתגייר
 בשביל שישימוני כהן גדול. זה לפני
 שמאי אמר ליה גיירני על מנת
 שתימוני כהן גדול, דחפו באמת
 הצנין שצידו. זה לפני הלל גייריה
 וכו'. שוב מעשה וכו'. לימים נזדווגו
 שלשתן למקום אחד, אמרו קפדנותו
 של שמאי בקשה לטורדנו מן העולם,
 ענותותו של הלל קירצנו תחת כנפי
 השכינה ע"כ.

ואם יבקשו מהם קיום כל התורה בכל
 פרטיה תיכף ומיד, לא יתנו און
 קשבת לשמוע, שקשה מאד לפניהם
 לשנות דרכי חייהם פתאום. אבל אם
 יבקשו מהם מעט, שמירת שבת
 בעיקריה, כשרות מטריפות ונצילות
 וכו', אז יכולים לפעול עליהם. על זה
 הורה לנו הלל שיש להתחיל מעט
 מעט, ועל דרך זה היה הלל אהב
 את הבריות ומקרבן לתורה.

הרי לנו כי לפעמים אי אפשר לבקש
 מהאדם דבר גדול, כי לא
 יקבלנו מידו, ויש לבקש רק דבר קטן
 שצידו לעשות, ושוב כשיתקרב אלנו
 יוכל להוסיף ולבקש ממנו עוד יותר.
 וכמו כן רצן גמליאל חשש על רבי
 יהושע, שאם יבקש ממנו לאכול ציום
 הכיפורים לא יתראה לקבל דבריו,
 לעבור על איסור כרת, אבל אם יבקש
 ממנו לעבור רק על איסור דרבנן, אז
 יתראה אליו, כי איסור דרבנן נדחה
 מפני כבוד הבריות וכבוד נשיא, ועל
 כל פנים ספיקא יש כרבן גמליאל,
 והוי רק ספק דרבנן, ובסופו ימשכנו
 אחר כך לגמרי לדעתו.

ובבזו כן הוא בכל אדם, כאשר באים
 ימי התשובה, יאחו על כל פנים
 מתחלה אפילו רק במקצת דרכי
 התורה, ושוב מעט מן האור ידחה
 הרבה מן החושך. ועל דרך משל,
 מצות לימוד התורה, שמצותה בכל עת
 פנוי, והגית בה יומם ולילה, גם
 כאשר אינו עומד בדרגה זו, יש
 להתחיל בקציעות עת לתורה לפי
 ערכו, מה שהוא מרגיש שיוכל לקבל
 עליו לחוק ולא יעבור, עד שיתרגל
 לתורה, ושוב ברצות הזמן יוסיף יותר.
 או בתפלה שקשה עליו לצמצם
 מחשבתו להתפלל כל התפלה בכוונה
 נכונה, מכל מקום ירגיל עצמו מתחלה,
 לזכרה אחת או שנים, למזמור אחד
 או שנים, וברצות הימים יתעלה תמיד
 יותר ויותר.

וזדהו דרך קירוב של בעלי תשובה,
 שאין יודעים כלום מחורת ה',

גם יש לומר, צמה שאנו אומרים בצרכת התשובה, השיצנו אצינו לתורתך, וקרצנו מלכנו לעבודתך, והחזירנו צתשובה שלימה לפניך. והענין הוא, כי האדם צתחלת התקרצותו לה', אינו משיג ומכיר עומק החטא, צמה שהמריד נגד מלך מלכי המלכים אדון הכל, ועוצם הפגם של החטא צגצהי מרומים, ואין לו השגה צגדולת הצורא צרוך הוא, וממילא תשובתו חלושה מאד. ורק אחר שמתחיל להתקרצ אל ה', לאט לאט מרגיש גדול החטא, ומכיר שעדיין לא שצ כראוי על חטאיו.

וזהו על דרך שכתב צסידורו של שצת (ח"צ דרוש ג' פרק ג') צשם רצי סעדיה גאון, שראהו תלמידו פעם צלילה מתגלגל צשלג, ואמר לו, רצי רצי כלום ח"ו אתם צריכים לתשובה ציסורים וסיגופים גדולים כאלו. והשיצ לו שלמד זאת מצעל הצית אחד שנתאכסנתי צצית מלונו, וכצדני צערך הכצוד שעושין לכל אדם. ואחר כך יצא הקול צעיר שצאתי לשם, ונתאספו כל אנשי העיר לכצודי, התחיל אחר כך לכצדני צכצוד גדול נורא מאד. וכשרציתי לצאת משם, נפל צעל הצית לפני רגלי ויצך שאמחול לו

וזהו שאנו מצקשים צתפלה, מתחלה 'השיצנו אצינו לתורתך', שיהיה לנו שייכות על כל פנים עם התורה, להתחיל לקיים מצות ה', גם כאשר איננו עדיין צשלימותו, מכל מקום נתחיל על כל פנים למחצה לשליש ולרציע. ושצ 'וקרצנו מלכנו לעבודתך', יקרצ אותנו תמיד יותר ויותר לעבודתו, עד שנוכה 'והחזירנו צתשובה שלימה לפניך', שתהא תשובתנו שלם, צקיום כל מצות ה' צכל פרטיה ודקדוקיה, כי המאור שצמצות ה' יחזירנו למוטצ, להשלים עצמו תמיד יותר ויותר.

ולכן הנציא אומר, שצבה ישראל עד ה' אלקין, שמצינו עד ולא עד בכלל (צרכות כו:), שהתשובה היא חלושה עד מאד, שגם אחר התשובה הוא מתקן רק דברים קטנים, ועומד עדיין מרחוק ולא הגיע צתשובתו 'אלי ה', אלא עומד 'עד' ה', אף על פי כן לא יתרשל, ושצבה ישראל עד ה' אלקין. ושצ קחו עמכם דברים, לאט לאט תקחו עמכם דבר ועוד דבר, עד ושצו 'אלי ה', תזכו לתשובה שלימה, להגיע צהתשובה אל ה' ממש, צלי מסך המצדיל, אלא קיום מצותיו ית"ש צכל פרטיה.

התחלת התשובה, ושז קחו עמכם דברים, להרבות צמנות ומעשים טובים, עד שתתרצה אלליכם ההשגה, ואז שזו אל ה'.

ובזה גם שבתחלת העבודה, הוא מכיר רק שרריך תשובה על החטא, אבל צרבות הימים משיג שגם על המנות שעשה לפני ה', הוא נריך לעשות תשובה, כי לא עשה שירותו למקום צדחילו ורחימו כדבעי, וכל המעשים מלאים פניות, הן לגבי אחרים, והן לעצמו לקבל פרס לעולם הבא. ולכן מתפלל תחלה, השיבנו אבינו לתורתך, כמשמעו, וקרצנו מלכנו לעבודתך, ואחר שנתקרב לעבודה, הוא מוסיף לבקש והחזירנו בתשובה שלימה 'לפניך', גם על המעשים טובים שעמדנו לפניך, גם על זה נזכה לשזב, כי עד עתה לא הייתה התשובה בשלימות. וזהו שזבה ישראל עד ה' אלקיך, על מה שכשלת צעוק, אבל שזב תתעלה ותגיע למדריגה, ושזו אל ה', גם על המעשים טובים שעשה צעמדו לפני ה' לעבדו, גם על זה שזב ויתקן.

על כבודו. ואמרתי לו, הלא כל הכבוד הזה עשית לי, ומה היית יכול לעשות עוד ככודי. והשיבני, אני מפייסו על השעה הראשונה שלא ידעתי גדולת אדונו, ולא כבדתו רק כפי שמכדין שאר אנשים. ואלו הדברים נכנסו צחוך מעמקי לבבי, אם ככבוד צשר ודם כך, מכל שכן בגדולת יוצר צראשית, אשר עתה נתרצה הדעת וההכרה אללי ציותר ויותר מאשר ידעתי אז, בכל יום אני מתחרט ועושה תשובה שלימה על יום אחרתו כי יעבור צמיעוט הכבוד הראוי לפי אשר ידעתי ציום זה ע"ש צארוכה (ועיין צחוצות הלצבות צער עזות האלקים פרק א).

ולכן מתחלה מצקשים, השיבנו אבינו לתורתך, והוא על התחלת התשובה, אשר היא צעם חלושה מאד, כי עדיין לא מכיר עוצם החטא. אבל אחר שמצקשים וקרצנו מלכנו לעבודתך, מהקירוצ לה' נצין ונכיר כי התשובה ההוא לא הייתה כראוי, והחזירנו בתשובה 'שלימה' לפניך, להשלים התשובה בשלימותו כראוי. - וזהו שזבה ישראל עד ה' אלקיך, על

דרשת כל נדרי

מלשון צוגדיו, והיינו הריח שנתהוה מצוגדיו. והלבושים החשובים נקראים בשם לבוש וכסות, והפחותים נקראים בשם בגד, שנתהוה מצוגדיו. ויום הכיפורים אין בו לא אכילה ולא שתייה, ומהו עבודת היום, כזדהו בכסות נקיה, לכבס ולנקות הבגדים ולתקן כל המעשים של ימי השנה, כי אין לבוש לפני המלך בלבוש שק, ויש להתעטף בכסות נקיה.

ועל זה רמזו חז"ל (שבת יב.) חייב אדם למשמש בגדיו ערב שבת עם חשיכה, כי ליכנס בקדושת היום בכסות נקיה קשה מאד, מי יאמר זכיתי לבי, הלא מקף רגל ועד ראש אין בנו מתוס. ועל זה ניתן לנו ימי אלול ועשרת ימי תשובה לעשות ההכנה להכסות נקיה. אך לפעמים אין מנצלים את הימים היקרים הללו, של ימי רחמים ורחון, דרשו ה' בהמלאו קראוהו בהיותו קרוב, והוא נכנס ליום

כי ציוס הזה יכפר עליכם לטהר אתכם מכל חטאותיכם לפני ה' חטאתו (ויקרא טז-ל). אנו עומדים כעת בפתח השער, בכניסת יום הקדוש ביותר מכל השנה, אשר בו יורד אור של תשובה, וקירוב לצבות צין ישראל לאציהם שבשמים. חז"ל אמרו (שבת קיט.) אמר ליה ריש גלותא לרב המנונא, מאי דכתיב (ישעיה נח-יג) ולקדוש ה' מכובד. אמר ליה זה יום הכיפורים שאין בו לא אכילה ולא שתייה, אמרה תורה כזדהו בכסות נקיה ע"כ. והענין הוא, כי מכל פעולה שהאדם עושה, נעשה ממנו לבוש לנשמתו, וכדאיתא בזוהר הק' (ח"ג קא.) עובדין טבין דבר נש עבדי בהאי עלמא, עבדין ליה בהוא עלמא לבושי יקרא עלאה לאלבשא בהו ע"כ. וכנגד זה כאשר חוטא נעשה ממנו בגד של לכלוך וטינוף, וכמו שנאמר בעשו, וירח את ריח בגדיו (בראשית כז-כ), ובמדרש רבה (סא-כב) דרשוהו

וטהרת המקוה הוא ציטול כל עצמותו לה', שיעור המקוה היא תתק"ס לוגין, ומבואר בירושלמי (תרומות י-ה) דצריה צטילה בתתק"ס (עיין בני יששכר תשרי ג-ב). וכמו כן הטהרה צמים, להעמיד עצמו צמצצ של קודם החטא, אשר אז היתה רוח אלקים מרחפת על פני המים, ולא היה שום כח בעולם אלא רוח אלקים. וכורע כל גופו להתכנסות בהמים, אשר זהו ההכנעה לפני בוראו, אלקי צושתו ונכלמתי להרים פני אליך, וצטהרה כזו יש להכנס היום, לקבל על עצמו ציטול כל מעשיו רק לכבוד ה', שלא לעשות שום פעולה נגד רצון ה', ולצטל רצון מפני רצונו.

בזמן שצית המקדש היה קיים, הכהנים והעם העומדים בעזרה, כשהיו שומעין את השם הנכבד והנורא מפורש יוצא מפי כהן גדול בקדושה וצטהרה, היו כורעים ומשתחווים ונופלים על פניהם וכו' (בפיט מוסף ליוה"כ). והיינו כי ציטול האדם הוא בהתצוננות בגדולת הבורא, אז מכיר שפלותו ופחיתותו, איך לא יוצא ידי חובתו נגד מלך רם ונשא, ואיך עצודתו הוא צשפל המצב. וכאשר הכהן גדול היה מזכיר את השם,

שצת שצחון, עם חשיכה, עם החושך של כל ימות השנה, ויהי ערצ זו מעשיהן של רשעים (צ"ר ז-ה), הולך חשכים ואין נוגה לו. ועומד צכניסת היום עם כל הצוך ששוקע צהם כל ימות השנה. אף על פי כן לא מאחר עדיין, וחייב אדם למשמש צגדיו ערצ שצת, גם עם חשיכה, ליקח לעצמו רגעים אחדים להתצוננות וחשצון הנפש למשמש מעשיו, שיוכל ליכנס צכנסות נקיה. כי ציום 'הזה' יכפר עליכם, גם אם אין איתו עמו הימים הקודמים, ויש לפניו רק היום הזה, שמתעורר ערצ שצת שצחון עם חשיכה, הקצ"ה מקבל שצים. אצל עצודת האדם, לפני ה' תטהרו, קודם שיעמוד נגד ה', יש לו לטהר עצמו.

אשריכם ישראל לפני מי אתם מטהרין, ומי מטהר אתכם, אציקם שצשמים, ואומר (ירמיה י"ג) מקוה ישראל ה', מה מקוה מטהר את הטמאים אף הקצ"ה מטהר את ישראל (יומא פה:). המקוה מטהר מי שנטמא פעם אחת צטומאה קלה, ומטהר גם כן מי שמלא טומאות חמורות מרוב שנים, וכמו כן הקצ"ה מטהר את הטמאים, כל אחד כפי מה שהוא, יוכל להטהר היום לפני ה'. —

והכבינו ז"ל תיקנו להתפלל ציוס הכיפורים חמשה תפלות, ועשרה וידויין, נגד החמש טבילות של הכהן גדול, ועשרה קידושין ידים ורגלים. כי אין לנו כהיום כהן צעודתו, וכל אחד נריך לעשות צעמו עבודת הכהן, ונשלמה פריס שפתינו, וכמו שמתפללין נחשב כג צאיתון. ויש להרגיש אפסותו של אדם נגד קונו, והרי אני לפניך ככלי מלא זושה וכלימה. — והכהן גדול כשנכנס לפניס לא התלבש צשמונה צגדים כדרכו של כהן גדול, אלא צארבעה צגדי לצן ככהן הדיוט, וצואת יצא אהרן אל הקודש, כי צצוא האדם לפני ולפניס מתצטל צעיני עצמו כקליפת השוס נגד גדל הקדושה, עד שלא הצליט עצמו כגדול, אלא כאחד הכהניס צצית ה'.

והיום אנו מתטהרין נגד ה', לפני ה' תטהרו, ומי מטהר אתכם, אציכ"ס שצשמים, מלשון רצון (על דרך ולא אצה ה' לשמוע), הן אמת שמכף רגל ועד ראש אין צנו מתוס, אצל גלוי וידוע לפניך שרצונינו לעשות רצונך, ומי מעכב, שאור שצעיסה ושיעבוד גליות (צרכות ז'). לצצות ישראל נצצריס ממצצס, הרצון הפנימי

הרגיש כל אחד פירושו של השם, גדולת הצורה שהוא היה והיה, והיו שומעים את השם 'מפורש' יוצא מפי כהן גדול, שנתצאר ונתפרש להס גדולתו ית"ש. — והכהן גדול עצמו כמעט שהצטל ממציאותו, עד שלא היה יכול להוציא השם מפיו צכחו, אלא יוצא מעצמו צכח אלקי מפי כהן גדול, כמוצא מהאר"י הק' שהיתה יוצא מאליו, ושכינה מדצרת מתוך גרונו. ועל זה נאמר (שמות כ-כא) צכל מקום אשר אזכיר את שמי אצוא אליך וצרכתך, שצצכול אני אזכיר את שמי מתוך פיו של הכהן עכ"ד.

ובאשר שמעו זאת ישראל היו כורעים ומשתחויס, כי השתחואה הוא הציטול היותר גדול שיחכן צצן אדם, להכניע עצמו עד האדמה צפישוט ידים ורגלים, והיו נופלים על פניהס, מגודל הצושה נגד גדולת הצורה ית"ש. וזהו והכהניס והעס כשהיו שומעים את השם הנכצד והנורא מפורש יוצא מפי כהן גדול צקדושה וצטהרה, שראו ציטולו של הכהן שהצטל ממציאותו עד שיוצא מעצמו מפי כהן גדול, והיה מתפרש צאמירתו גדולת הצורה, היו כורעים ומשתחויס ונופלים על פניהס.

על כן נצטוונו לאכול בתשיעי כדי שנוכל להקריב החלב ודם מחטאת שמנה ע"כ. — וצאמת כאשר מתצוננים בעצמם, הרי נתקיים צנו, השמן לצ העם הזה ואזונו הכבד ועיניו השע (ישעיה ו-י), וישמן ישורון, שמנת כסית עבית, ואנו מוכנים היום להקריב זאת לה', להעלות כל הדברים העצים להקריבם לה', ולהיות מעתה עצדים נאמנים לה' ולתורתו.

ישומע תפלה עדיך כל צער יבואו (תהלים סה-ג). ופירשו צו שזהו מלשון עדי וקישוט (כמו לא שמו איש את עדיו עליו), כי מהתפלות שבני אדם מתפללים אל ה', נעשה ממנו כתר כביכול להקב"ה. ויש להוסיף דידוע שמי שמעבד ממתכות לורת פרי נאה, אז מחירו יותר מהפרי עצמה. וכמו כן מי שעושה תמונה וציור נאה מהפרי, חשיבותה יקרה מהפרי עצמה. והנה לעשות כתר מזהב וכסף ואבנים טובות אין חידוש, אבל לעשות ולעבד מתפלות בני ישראל כתר, זה חשוב מאד, אשר עדיך כל צער יבואו.

ובבזו כן לעשות כתר להקב"ה ממנות ומעשים טובים אין חידוש, אבל כשזוכים לעשות תשובה, להפוך

שלהם לעבדו צלצב שלם, ושחורה אני מצחוץ ונאזה אני מצפנים. ואזיכ"ם שבשמים, הרעון שלכם לה' השוכן בשמים, זהו מטהר אתכם.

הבתוב אומר, ועניתם את נפשותיכם בתשעה לחדש בערב (ויקרא כג-ל), ודרשו חז"ל (ברכות ח:) וכי בתשעה מתענין והלא בעשירי מתענין, אלא לומר לך, כל האוכל ושותה בתשיעי, מעלה עליו הכתוב כאלו מתענה תשיעי ועשירי ע"כ. ופירש הרה"ק מוהר"י מצעלזא ז"ע כי בזמן שצית המקדש קיים מתכפר אדם בקרבן, ועתה צוה"ר התענית הוא במקום קרבן, וכמו שאמרו (ברכות יז.) שיהא חלצי ודמי שנתמעט כאלו הקרבתי לפניך על המזבח ותלני. ולכן נצטוונו לאכול מקודם, כדי שהחלב והדם שאנו מקריבין ביום הכיפורים יהיה דם וחלב כשר, ולא מפסולי המוקדשין, והיו ראויים למזבח עכדה"ק.

ובישם הרה"ק רבי אשר מראפשיטן ז"ע שמעת, כי צהיות שבהקרבת קרבן יש הידור להביא חטאת שמניה, וכמו שכתב רבי ישמעאל על פנקסו לכשיבנה בית המקדש הביא חטאת שמנה (שבת יב:),

וזוכה, ומתעוררים רחמי האב ציור
 צראותו נורת צנו. וכמו כן אנו
 עומדים כהיום נגד ה', מוכה וקרוע
 כגולמי כלי, וההסתכלות עלינו
 לכשנלענמו יש לעורר רחמים מרובים
 מהאב על צניו.

אנחה לה' היוצאת מעומק הלב כחה
 גדולה עד מאד. הכהן גדול
 היה מתפלל ציוס הכיפורים, ולא חכנס
 לפניך תפלת עוצרי דרכים בשעת
 הגשם (יומא נג:). ואמר הרה"ק רבי
 יחזקאל מקוזמיר ז"ל שתפלה זו ניתן
 להתפלל להכהן גדול דייקא לפני
 ולפנים. כי אדם מישראל עוצר בדרך
 ויש לו עינוי וטורת, והמטר מתחיל
 שוטף, וחולים המים לתוך נארו,
 יהודי זה כשנתמלא נערו והוא מוציא
 אנחה מלבו, הרי אנחתו ותפלתו
 בוקעת רקיע, ואין תפלה בעולם
 שתוכל לעמוד נגד זה, רק הכהן
 הגדול האיש המורס מעם, וציוס
 הקדוש והנורא, וזהיכל קודש, רק הוא
 יכול לעכב אנחה זו שלא תעלה
 למעלה ע"כ. וכמו כן אנחנו היום,
 כאשר כואב לו באמת מנצו צפנימיותו,
 והוא מוציא אנחה, וצועק אל ה',
 רחם עלי וקבל תחנוני, בודאי שאינו
 חוזר ריקס.

החטאים והפשעים לזכות, ולעשות
 כתר להשכינה מהדצרים הגסים ציור,
 להפוך התועבות למרגליות טובות, כתר
 כזה חשוב מאד למעלה. וכתר כזה
 אנו רוצים ליתן היום לה', עדייך,
 הכתר שלך, מכל צער יצואו,
 מהטומאה היותר נמוכה נציא אותה
 לך, וזה חציב מאד. — וזהו שאמר
 הכתוב, כי ציוס הזה יכפר עליכם,
 מכל חטאותיכם לפני ה' תטהרו,
 עולה כמספר כתר, כי בשעה שצני
 ישראל שציוס ציוס הכיפורים ומטהרין
 את עצמם, הם עושים כתר לה'
 מהחטאת עצמו, והחטאת שמנה
 מתעלה לה'.

כתוב צצית אברהם (פ' פנחס) כי יש
 שני סוגי עת רצון אלל האב,
 שעל ידם מתעורר לבו על צנו. יש
 עת רצון לגבי צן חכם אשר לפני
 מלכים יחיצב, שיש לו נחת רוח
 מחכמתו ומעשיו. ויש עת רצון כשיש
 לאב צן מפגר לא יוצלח לכלום, וכאשר
 רואהו לב האב מתפלץ מנער צידעו
 שאינו מוכשר לשום דבר, והוא עצמו
 ובשרו, ומי ירחם עליו אם לא אציו.
 וגדל שפל מנצו מעורר עת רצון
 לרחם עליו ולחוננו. ויש שהצן אינו
 מסוגל אפילו לבקש דבר אלל עומד

הבהן הגדול היה מתודה על פרו עונותיו ועונות ציתו, וכמו שנאמר (ויקרא טו-יא) וכפר בעדו ובעד ציתו (יומא לה:). והוא להורות כי האב צבית אינו אשם וחייב רק על עונותיו, אלא יש לו אחריות על ציתו. כי הנהגת הצית הוא לפי הנהגת האב, ואם הוא מתרשל בעבודתו, גם בני ציתו מתחנכים כן והולכים בדרכיו, ומשפיע עליהם. ועונות בני ציתו תלוין בקולר שלו. ולכן הוצרך לו להתודות גם על עונות ציתו, שהוא גרם להם ככה.

ודבר זה יש לו לאדם לשום אל לבו, לשנות דרכיו בשחר טל ימי ילדותו, אם כי הקצ"ה מקבל שצים גם ציוס האחרון של חייהם, מכל מקום את ציתו אחריו אין צידו עוד לשנות, ותשובתו פועל רק על עצמו, אבל לא יוכל להחזיר צוה דורותיו אחריו. ועל זה נאמר, אשרי איש ירא את ה' וגו', גבור צארץ יהיה זרעו דור ישרים יצורך (תהלים קיד-ה). ודרשו חז"ל (עבודה זרה יט.) אשרי איש ולא אשרי אשה. אמר רבי עמרם אמר רב, אשרי מי שעושה תשובה כשהוא איש ע"כ. וקא מפרש קרא שהתועלת צוה הוא, כי אז גבור צארץ יהיו גם זרעו,

ויצורך צדור ישרים. לא כן המתאחר בתשובתו, יוכל אחר כך להעלות רק את עצמו ולא את ציתו.

דייש לקבל על עצמו עול לימוד התורה, כי זה התכלין היחידי נגד היצר הרע, צראתי יצר הרע צראתי לו תורה תכלין. ולא יחשוב שקביעות עמים לתורה מזיק לפרנסתו, כי הצטיחו לנו חז"ל (עבודה זרה יט:) שדבר זה כחוב צתורה ושנוי צנציאים ומשולש צכתוצים, כל העוסק צתורה נכסיו מצליחין לו ע"ש. ונראה דמהאי טעמא הכניס הכהן גדול ציוס הכיפורים הקטורת לפני ולפנים למקום הארון עם הלוחות הצרית. כי הנה הקטורת מעשרת (יומא כו.), והשפעת העשירות הוא רק על ידי התורה, על כן ציומא דכפורים שרעו להמשיך למטה השפע של פרנסה, הכניסו הקטורת ללוחות הצרית, כי העוסק צתורה נכסיו מצליחין, ומשם היא יורדת למטה.

ואגו לוקחין כעת הספר תורה, להיות לנו למליץ, תורה הקדושה התחנני צצקשה למלך מלכי המלכים, הרי רק עם בני ישראל קבלו אותך מכל האומות, והם נהרגים

דברי

כל גררי

תורה

בה

וטבוחים עזורך, וזכות זה יעמוד לנו, פגמנו צו. ויחמוס ה' אותנו לשנה
ותעורר רחמים שנוכל להחזיק אותך טובה ומצורכת, שנה טובה ומתוקה,
צאהבה גם להלאה. ואנו מפייסים צבני חיי ומזוני רויחך, ושנת גאולה
אותה עזור מה שמתוך כוזד הגליות וישועה צביאת בן דוד צב"א.

במעודת שלישיית פרישת האזינו

וייש לומר עוד, צהקדם לצאר הכתוב, ציום ההוא יהיה ה' אחד ושמו אחד (זכריה יד-ט). ובגמרא (פסחים ג.) אטו האידנא לאו שמו אחד. אמר רב נחמן בר יצחק לא כעולם הזה העולם הבא, העולם הזה נכתב ציו"ד ה"י ונקרא צאל"ף דל"ת, אצל לעולם הבא כולו אחד, נקרא ציו"ד ה"י ונכתב ציו"ד ה"י ע"כ. ונראה עוד דהנה בגמרא (ראש השנה י"ז:) דרשו, ה' ה' ה' ל-ל רחום וחנון וגו' (שמות לד-ו), ה' אנו הוא קודם שיחטא האדם, ואנו הוא לאחר שיחטא האדם ויעשה תשובה [ה' ה', מדת רחמים, אנו מרחם קודם שיחטא, ואנו מרחם אחר שיחטא אם ישו] ע"כ. ואם כן מה שנקרא ה' צכפל לשון, ה' ה', זה בא להורות שמרחם גם על החוטא שעושה תשובה.

ויצ"ל זה אנו אומרים (בתפלה), אצינו מלכנו עשה עמנו למען שמך, היינו ששמך הוא ה' ה', שמקבל גם החוטאים ופושעים. - ועל זה אומר ה', אנכי אנכי הוא מוחה פשעיך למעני וחטאותיך לא אזכור (ישעיה

הגה אנו עומדים צהד' ימים שבין יום הכיפורים לסוכות, ומנהג העולם לקרות את יום מחרת יום הכיפורים צשם השי"ת, גאט-ס נאמען (כמזאר צאשל אצרהס אר"ח סימן מרכד). ונראה כי הארבעה ימים אלו הם נגד ארבע אותיות של שם הוי"ה, וממחרת יום הכיפורים מתחילין הימים שמכוונים נגד שם ה'. - ונראה דזהו מפני שימים אלו אחר שנמחלו החטאים, ונזדכך הגוף צנוס העשירי, המה ימים של דציקות צה'. ועל דרך שכתב הגאון רבי שמעון סופר מקראקא ז"ל, צספר השירים שחצר אציו רצינו החתם סופר ז"ל, ששאל את אציו מתי היה לו פנאי לעשות שירים, ולא ציטל אפילו רגע. והשיב צתורה, ולא ציטל אפילו רגע. והשיב לו שצארבעה ימים שבין יום הכיפורים לסוכות, מגודל הדציקות לא היה יכול ללמוד, ורצה לצטא הרגשותיו צאהבת ה', ואז יסד וחיצר שירים אלו עכ"ד (הוצא צטיוול צפרדס ח"צ ד-טו). ואם כן עבודת הימים הללו הם דציקות צשם ה', ולכן קורין אותם גאט-ס נאמען.

חטאת יהודה ולא תמנאניה. ואיתא
 צמדרש רבה (ויקרא ט-י) לעתיד לבוא
 כל הקרבנות בטלין, וקרצן תודה אינו
 בטל. וכתב היפה תואר, דצקרצנות
 יחיד דומיא דתודה מיירי, לפי שכולם
 צאים על חטא חוץ מן התודה,
 ולעתיד כיון דיצוקש עון ישראל ואיננו,
 לכן לא יוצאו עוד וכו' ע"ש. הרי
 דגם השגגות לא ימצאו, שהרי
 הקרבנות על השגגה הם צאים, ואף
 על פי כן יתבטלו לעתיד.

והיינו דלעתיד כל פעולה שיעשה
 האדם, תהא צהתצונות רבה
 ביאות לעומד בפני המלך, ועד שלא
 יתצר שזהו רצון ה' צאמת, לא ירים
 אדם ידו ורגלו. ואם קן לא יצטרכו
 אז לה' אחר שיחטא, כי לא יהא
 מציאות של חטא, וממילא לא יצטרכו
 לשתי שמות הוי"ה, וציוס ההוא יהיה
 הוי"ה אחד, רק אני ה' קודם שיחטא,
 ולא אחר שיחטא. [שוב הראוני צשער
 יששכר (סיון אות כז) שכתב צסס
 הרה"ק רבי משה ליב מסאסוב ז"ל,
 על דרך זה להיפוך, כי אני ה' קודם
 שיחטא, לא יהיה לעתיד, דקאי על
 מחשבת עבודה זרה כמו שפירש
 הרא"ש שם, ולעתיד יעציר גילולים מן
 הארץ ע"ש].

מג-כה), עבור ששמי נקרא צכפל, אנכי
 אנכי, עבור זה אני מוחה פשעך,
 וזהו למעני, כי כן אני קרוי, ולכן
 חטאותיך לא אזכור. - וזהו שרמזו גם
 משה צפרשתנו, ראו עתה, כי אני אני
 הוא ואין אלקים עמדי (לצ-לט), כי
 חז"ל אמרו, אין ועתה אלא לשון
 תשובה (צ"ר כה-ו). וזהו ראו עתה,
 תצוננו שיכולין לעשות תשובה, כי אני
 אני הוא, שאני קרוי ה' ה' צכפל
 לשון, כי אני ה' גם אחר שיחטא
 ויעשה תשובה, הרי כי אני מרחס גם
 על פושעים, ואין אלקים עמדי, אין
 אצלי מדת הדין כאשר האדם חוזר
 אחר כך בתשובה.

והנה לעתיד, רוח הטומאה אעציר
 מן הארץ (זכריה יג-ב), ומלאה
 הארץ דעה את ה' כמים לים מכסים
 (ישעיה יא-ט). וגם לא יהיה אז יצר
 הרע, כמו שאמרו חז"ל (סוכה נב).
 ואת הצפוני ארחיק מעליכם (יואל ב-כ),
 זה יצר הרע שצפון ועומד צלצו של
 אדם, והדחתיו אל ארץ ציה ושממה,
 למקום שאין צני אדם מצויין להתגרות
 צהן וכו' ע"ש. ואפילו חטא שוגג לא
 יהיה אז, וכמו שאמר הכחוב (ירמיה
 ג-ב) צימים ההם וצעת ההוא נאום
 ה', יצוקש את עון ישראל ואיננו, ואת

גדולתו, ויותר יודק לומר זמרו או שבחו גדול אלקינו, ולא הבו גדול לאלקינו.

וגראדה דהנה צקדר נוסח העבודה של הכהן גדול ציוס הכיפורים נאמר, ואף הוא היה מתכוין כנגד המזכרים לגמור את השם, ואומר להם תטהרו. ויש להבין אומרו שהיה מכוין לגמור את השם כנגד המזכרים, הרי הם לא אמרו צרוך שם כבוד מלכותו לעולם ועד, עד ששמעו את השם הנכבד והנורא, ועד שלא גמר את כל השם כולו עם אותיותיו אינו שם, אם כן הרי לא היה יכול לכין לגמור כנגד המזכרים. גם צריך ביאור מהו ואומר 'להם' תטהרו, והוי ליה למימר ואומר תטהרו.

ובתב צדצרי יואל (למוצאי יו"כ את עה) לצאר, דהנה כתיב (שמות יז-טו) כי יד על כס י-ה מלחמה לה' בעמלק מדר דר. ופירש רש"י מהו כס ולא נאמר כסא, ואף השם נחלק לחציו, נשבע הקב"ה שאין שמו שלם ואין כסאו שלם עד שימחה שמו של עמלק כולו, וכשימחה שמו של עמלק יהיה השם שלם והכסא שלם וכו' (תנחומא סוף תנא). נמצא שעכשיו הוא

ובמו כן בכל יום הכיפורים, הרי ישראל הם כמלאכים צלי חטא, שעניומו של יום מכפר בכל רגע, וגם השטן אין לו רשותא לאסטוני (יומא ב.), וממילא ציוס זה אין צריכין למדת ה' אחר שיחטא האדם לרובא של בני אדם. אבל כאשר עובר יום הכיפורים וחזרין לימי החול של השנה, צריכין שוב לשם הוי"ה השניה, ה' אחר שיחטא, על כן קורין אותו צסם ה'.

וגראדה עוד, דהנה צפרשתנו כתיב, כי שם ה' אקרא הבו גדול לאלקינו (לז-א). ואיתא בגמרא (יומא לו.) אמר להם משה לישראל, צשעה שאני מזכיר שמו של הקב"ה, אתם הבו גדול לאלקינו. ועל יסוד זה, היו הכהנים והעם העומדים בעזרה כשהיו שומעים את השם הנכבד והנורא מפורש יואל מפי כהן גדול, היו כורעים ומשתחווים ונופלים על פניהם, ואומרים צרוך שם כבוד מלכותו לעולם ועד ע"ש. וצ"ש"ת הרא"ש (כלל ד) דמכאן שעל כל צרכה ששומעים צריך לענות צרוך הוא וצרוך שמו ע"כ. ואכתי צריך להבין הכוונה צאמרו הבו 'גודל' לאלקינו, הלא לגדולתו אין חקר (תהלים קמה-א), ואין אנו נותנים גדולה לה', אלא מזכירים ומשבחים

הלך רק הכהן גדול עמנו היה מזכיר את השם, ומתכוין לגמרו עם המזבחים, ומהו הכוונה של 'אף הוא'. אך עד שלא נמחה זרעו של עמלק, הרי אין השם שלם ואין הכסא שלם, וחסר מהכסא אות א', ומשם הו"ה חסר ו"ה, אותיות הו"א, וכמו שפירש צמח־הרש"א כי צחר ה' צציון או"ה למושצ לו (תהלים קלז-ג), שאז ישוב אותיות או"ה למקומה. וכאשר הזכיר הכהן את השם היה מתכוין 'אף הוא', שאף אותיות הו"א יושלמו ויחזרו למקומם, שהיה מתכוין לגמור את השם, שיזכו שיהא כסאו שלם ושמו שלם. — ועל זה אנו אומרים (בחפלת הימ"ט) לדור ודור המליכו לא-ל, כי 'הוא' לצדו' מרום וקדוש, והיינו שאותיות הו"א עומדים לצדם, ואין השם שלם ואין הכסא שלם. — וזה שאמר להם משה, כי שם ה' אקרא, כאשר מזכירין את שם ה', אז הצו גדול לאלקינו, יש לכוין לגמור את השם, שלא יהא נקרא עוד בשתי אותיות אלא שיהא שלם בצרבע אותיות, והצו גדול דייקא לאלקינו. ועל דרך שפירש מרן הצעש"ט ז"ע הכתוב (תהלים כ-ו) ימלא ה' כל משאלותיך, שכל משאלותיך יהיו רק שיתמלא השם הו"ה, כי לעת עתה

רק יו"ד ה"י, ולעתיד יהיה השם שלם צד' אותיותיו. וכן כתבו התוספות (ברכות ג.) בשם המחזור ויטרי על מה שאנו מתפללין יהא שמייה רצא, שזו תפלה שימלא שמו, דכתיב כי יד על כס י-ה שנשבע הקצ"ה שלא יהא שמו שלם וכסאו שלם עד שימחה זרעו של עמלק, וצומן הזה נקרא י-ה וחסר ו"ה מהשם, ולכך מתפללין יהא שמי"ה רצא שיהא שם י-ה רצא, כלומר שיהא שמו גדול ושלם עיי"ש.

והנה בשעה שהזכיר הכהן גדול צבית המקדש את השם מפורש יוצא באותיותיו עדיין לא היה השם בשלימות, שעדיין לא היה זרעו של עמלק כלה, והוא היה מתכוין כנגד המזבחים לגמור את השם, היינו שהיה מתפלל על העם המזבחים שכבר יצא העת שיהיה שמו שלם וכסאו שלם, וכולם יהיו מותרים להגות את השם. והעצה לזה הוא שיעשו כולם תשובה שלימה ויטהרו עצמן מכל חטא ועון, ועל ידי זה ימחה זרעו של עמלק, ואז יזכו כולם לגמור את השם, וזה שאמר ואומר 'להם' תטהרו ודפח"ח.

ויש להוסיף נופך, דלכאורה קשה הלשון, 'אף הוא' היה מתכוין,

אין השם שלם (הוצא בתפארת שלמה לשבת נחמו).
 וְלָבַן אחר עבודת יום הכיפורים, שנתכפרו עונות בית ישראל, ואומר להם תטהרו, אז הזמן גרמא לעורר רחמי ה' על גאולתנו ופדות נפשינו, שיגמור את השם, ויתמלא תיבתו מחייו, להיות קרוי בכל הארבע אמות, ולא כזמנינו שאין השם שלם. ועל כן יש אחר יום הכיפורים ארבעה ימים דייקא, וקורין אותן על שם ה' – וכל זה הוא הכנה על העתיד, שאין ישראל נגאלין אלא בתשובה (סנהדרין 15): ומתחלה תהיה צחי' יום הכיפורים, זמן מחילות עונות, ושזב יתמלא השם בארבע אמותיה, וזהו צחי' הד' ימים שלאחר יום הכיפורים. ושזב נוכה לסוכת שלם, שזהו צחי' סוכה, וכמו שמתפללין הרחמן הוא יקים לנו את סוכת דוד הנופלת.

והנה בסוכות נאמר, ולקחתם לכם ציום הראשון פרי עץ הדר וגו' (ויקרא כג-מ), ובמדרש (תנחומא כב) וכי ראשון הוא, והלא ט"ו הוא, אלא ראשון להשבון עונות. ויש לומר הכוונה דאיתא בילקוט (משלי מתקמד) כל המועדים עתידין להצטל, וימי הפורים לא יצטל לעולם. אמר רבי

אלעזר אף יום הכיפורים לא יצטל לעולם שנאמר (ויקרא טז-כט) והיתה זאת לכם לחוקת עולם. וכן איתא גם בפרקי דרבי אליעזר (פרק מו) יום הכיפורים מכפר בעולם הזה ובעולם הבא שנאמר (שם טז-לא) שבת שבתון הוא לכם, שבת בעולם הזה, שבתון בעולם הבא, ואפילו כל המועדים עוזרין, יום הכיפורים אינו עוזר וכו' ע"כ. (ועיין בשו"ת הרשב"א סימן 116 ביאור הדברים). ולכאורה יש להבין דמה צורך יהיה בכפרת יום הכיפורים לעתיד לבוא, והרי ציום ההוא יצוק את עון ישראל ואיננו, ואם כן איך תהיה כפרת יום הכיפורים נוהגת גם לעתיד.

וראיתי בדברי יואל (מוצאי יוה"כ את עט) שכתב לבאר על פי מה שכתב צסה"ק פרי עץ חיים (בשער התפלין) כי בכל פעם ופעם שמעלין את הגשמה ממדריגה למדריגה אפילו לאחר כמה שנים, חוזרין להענישה על מצות ודקדוקים, כי כפי גדר עלייתה כן מדקדקין עמה. וזהו פירש מה שאמרו חז"ל (ברכות סד.) דייקים אין להם מנוחה לעולם הבא שנאמר (תהלים פד-ח) ילכו מחיל אל חיל, כי לפי שמעלים אותם

יהיו חוזרין ונידונין על העצירות הישנות ועל פגמי הנפש שהן דקות מן הדקות, מה שלא היו נחשבים למאומה בעולם שלמטה ממנו, אבל יצואו לחשבון עונות בעולם העליון, על כן יהיו צריכין תמיד יום כפרה אף לעתיד, ועל כן לא יבטל יום הכיפורים לעולם (ועיין נועם מגדים פ' חקת כעין זה) ע"ש.

ובזה היה נראה לצאר גם כן מאמרם הג"ל, אני ה' קודם שיחטא האדם, והקשה צרא"ש דקודם החטא למה צריכין לרחמים, הא גם צדין זוכה. ויש לומר דיש עונות דקות, שבעולם הזה לא נחשב לחטא, ואין עליה דין, ואין צית דין מענישין עליה, אבל למעלה לפי קדושת העולם נחשבת לחטא. ועל דרך משל, מה שאמרו חז"ל (סוטה ד'): כל אדם שיש בו גסות הרוח כאלו עוצד עצודה זרה, וכמו כן הכועס כעוצד עצודה זרה (שבת קה:), אם כי בעולם הזה אין על זה עונש כלל, ואין צית דין דנים עליה, מכל מקום בעולמות העליונות שם נחשב פגם זה כחומר העוצד עצודה זרה. - וכאשר האדם נכשל בזה למטה, הרי זה צחי' קודם שיחטא האדם, כי לא נחשב עדיין פה

ממדריגה למדריגה על כן דנים אותם עוד הפעם. ופעם אחת ראה מורי האר"י זל"ה נשמת צדיק חכם גדול שהיו דנין אותו כשהיו רוצין להעלותו למדריגה עליונה, והיו מענישין אותו על שפעם אחת כשהיה מכויין בקדושת וצא לציון באמרו ולא ניגע לריק, ועל ידי אותו הכוונה שכת והסיח דעתו מן התפילין עכ"ל. ועל פי זה נתנו צסה"ק טעם למנהג העולם שעושין יא"צ ציום שמת בו אציו ואמו, ואומרים קדיש אפילו לאחר כמה שנים, אף על פי שאמרו חז"ל (עדיית 3-י) שמשפט רשעים צגיהנם אינו אלא י"צ חודש. אמנם לפי שצכל שנה עולה הנשמה למדריגה יותר גדולה דנין אותה מחדש, שיש עצירות שבעולם התחתון אינו נחשב לחטא, אבל בעולם של מעלה ממנו נחשב לחטא, על דרך וסציציו נשערה מאוד (תהלים ג-ג), על כן צריך צכל שנה ושנה להתפלל עצורם, (כ"כ צספר אזור אליהו צסם הה"ק מהר"י מנאראל זל"ה).

ועל פי זה יוצן לאשורו שצחינת יום הכיפורים לא יבטל אף לעתיד, ואף שלא יהיו עצירות לעתיד לצוא, אבל לפי שיתעלו הנשמות צכל פעם לעולם עליון ולמדריגה עליונה, על כן

השערה, וצעטיים של חטאים חדשים
אלה צאים הנגעים. ואכן, על הנגעים
הללו שצאים בגלל חטאים עדינים,
אמרה תורה שאינם מטמאים ע"כ.

למטה לחטא, אצל צהיות כי למעלה
בצבאי מרומים הרי זה חטא, על כן
צריכין למדת הרחמים, שלא יתעורר
עליו דין מלמעלה.

והנה אחר יום הכיפורים שנמחלו
העונות, ונתכפרו כל החטאים,
צבאו להכנס להסוכה, תחת זלזל
דמהימנותא, לחסות תחת כנפי השכינה
שפורסת כנפיה על צניה, הרי הוא
כמתעלה מעולם הזה להכנס לצחי'
עולם הבא, ויש חשבון מחדש על
העצירות הדקות והעדינות שלא צאו
לכלל חשבון עד עתה, ולכן אמרו
עליה שהוא ראשון לחשבון העונות. -
וכה יתן ה' שנוכל להטהר ולהתקדש,
להיות ראויים להכנס לחסות צלל כנפי
השכינה, ולהתענג על ה' בשמחת
הימים הבאים עלינו לטובה, ושמחת
עולם על ראשינו.

ובציינו בנגעים, וציוס הראות צו
(ויקרא יג-ד), ודרשו חז"ל
יש יום שאין אלה רואה צו, מכאן
אמרו חתן נותנים לו כל שצעת ימי
המשחה (רש"י). וראיתי צשם הגה"ק
בעל ארץ צבי זצ"ל, הרי חכמינו אמרו
על חתן שמוחלים לו את כל עונותיו
(ירושלמי זיכורים ג-א). ואם כן קשה,
מה ענין לחתן עם נגעים שצאים רק
צעטיו של חטא. צרם, כשמוחלים לו
לאדם את עונותיו הגסים והחומרים,
מתעוררים עתה אללו חטאים קלים
ומעודנים כאלה, שהם נחשבים לחטא
רק לגבי אנשי מעלה וצדיקים,
שהקצ"ה מדקדק עמהם כחוט

על הטוב יזכר
ידידינו החשובים שהשמחה במעונם
שנדבו להוצאת קונטרס הזה

* * *

הר"ר בן ציון שלום שפיטץ נ"ו
לרגל אירוסיו בנו החתן ישע נחמן נ"ו
עב"ג בת הר"ר דוד אליעזר וויינגארטן נ"ו

* * *

הר"ר חיים ארי' הכהן רובין נ"ו
לרגל אירוסיו בנו החתן נתן נטע נ"ו
עב"ג בת הר"ר יעקב משה לעווני נ"ו

* * *

הר"ר ישראל איצקאוויטש נ"ו
לרגל הולדת בתו למזל טוב

* * *

הר"ר שמואל ראזענבוים נ"ו
לרגל הולדת בתו למזל טוב

* * *

הר"ר יעקב יודא קאהאן נ"ו
לרגל הולדת בנו למזל טוב

* * *

הר"ר שלמה יוסף ראאב נ"ו
לרגל החלאקה לבנו נ"ו

* * *

הר"ר משה יוסף האפפמאן נ"ו
לרגל החלאקה לבנו נ"ו

* * *

הר"ר משה יצחק שווארץ נ"ו
לרגל החלאקה לבניו התאומים נ"ו